

Za: Veće Interdisciplinarnih studija Univerziteta umetnosti u Beogradu

i

Senat Univerziteta umetnosti u Beogradu

Izveštaj Komisije za ocenu i odbranu doktorske disertacije

Bojane Matejić

EMANCIPACIJSKE PRAKSE

U

SAVREMENOJ

TEORIJI UMETNOSTI

Komisija za procenu i odbranu doktorske disertacije Bojane Matejić **EMANCIPACIJSKE PRAKSE U SAVREMENOJ TEORIJI UMETNOSTI** na sastanku održanom 6. jula 2015. godine predložila je i tom prilikom usvojila izveštaj kojim se pozitivno ocenjuje doktorska disertacija Bojane Matejić.

Izveštaj komisije sadrži: uvodno obrazloženje, biografske podatke o kandidatkinji, analizu disertacije, kritički uvid i ocenu rezultata doktorske disertacije, te zaključak komisije.

Uvodno obrazloženje

Bojana Matejić (F24/09) je studentkinja doktorskih studija na Studijskom programu za teoriju umetnosti i medija Interdisciplinarnih studija Univerziteta umetnosti u Beogradu. Kandidatkinja je prijavila doktorsku disertaciju maja 2012. godine. Tema doktorske disertacije **EMANCIPACIJSKE PRAKSE U SAVREMENOJ TEORIJI UMETNOSTI** odobrena je na sednici Senata Univerziteta umetnosti održanom 28. juna 2012. godine. Za mentora je imenovan dr Lev Kreft redovni profesor Filozofskog fakulteta Univerziteta u Ljubljani (Slovenija), a za komentora dr Miodrag Šuvaković redovni profesor Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu i predavač na Interdisciplinarnim studijama Univerziteta umetnosti u Beogradu. Doktorska disertacija je završena i predata juna 2015. godine.

Članovi komisije za ocenu i odbranu doktorske disertacije postavljeni su odlukom Veća Interdisciplinarnih studija Univerziteta umetnosti u Beogradu 11. juna 2015: dr Lev Kreft, redovni profesor – Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani (mentor), dr Miodrag Šuvaković, redovni profesor – FMU (komentor), dr Vesna Mikić, redovni profesor – FMU, dr Nikola Dedić, vanredni profesor FMU, dr Nikola Šuica, vanredni profesor – FLU.

Biografija kandidatkinje:

Bojana Matejić je rođena u Svetozarevu 1984. godine. Diplomirala je na Odseku za slikarstvo, Univerziteta umetnosti u Beogradu 2008. godine. Master studije završila je na Interdisciplinarnim studijama na Studijskom programu za teoriju umetnosti i medija Univerziteta umetnosti u Beogradu 2009. godine. Godine 2009. je upisala Doktorske interdisciplinarne studije na Studijskom programu za teoriju umetnosti i medija. Bila je stipendistkinja Republičke stipendije Ministarstva prosvete Republike Srbije, zatim, Republičke fondacije za razvoj naučnog i umetničkog podmlatka, Ministarstva nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije i Fondacije „dr Zoran Đinđić“. Bila je angažovana

na projektu *Identiteti srpske muzike u svetskom kulturnom kontekstu*, Katedre za muzikologiju, Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu u periodu od 2011. do 2014. godine. U svojstvu asistentkinje-istraživačice bila je angažovana u izvođenju nastave na predmetima *Primenjena estetika* na Fakultetu muzičke umetnosti u periodu od 2011. do 2014. Sarađivala je na predmetu *Teorija umetnosti 1 i 2* i *Hibridne teorije umetnosti* na Studijskom programu za teoriju umetnosti i medija, Interdisciplinarnih doktorskih studija tokom 2013. godine. Dobitnica je nagrade za slikarstvo *Ljubica Sokić, slikar i profesor Akademije likovnih umetnosti* Fakulteta likovnih umetnosti, kao i nagradne EFG stipendije za najuspešnije absolvente Univerziteta u Beogradu, 2007. godine. Autorka je više naučnih članaka i monografskih publikacija u oblasti estetike i teorije umetnosti i medija.

Objavila je studije u naučnim časopisima:

- (2015) *Umetnost = život? Deleuze, Badiou i ontologija ljudskog, Filozofija i društvo*, br. 2. Beograd: Institut za filozofiju i društvenu teoriju. str. 392–413. ISSN 0353-5738 / ISSN 2334-8577
- (2014) *Oktobar: ispitivanje (motiva) postavljanja heterologije. Život umjetnosti: časopis za suvremena likovna zbivanja*, br. 94. Zagreb : Institut za povjest umjetnosti. str. 50–60. ISSN: 0524-7797 / ISSN 1849-2207
- (2014) *Emancipacija, memorija i revolucionarni subjekt umetnosti. Život umjetnosti: časopis za suvremena likovna zbivanja*, br. 95. Zagreb : Institut za povjest umjetnosti. str. 42–56. ISSN: 0524-7797 / ISSN 1849-2207
- (2013) *Postmedijski svet umetnosti: od optičkog nesvesnog do teorije afekta. Art+Media: časopis za studije umetnosti i medija*, br. 4. Beograd: Univerzitet umetnosti – Orion Art. str. 44–55. ISSN 2217-9666 / COBISS.SR-ID [201631244](#)
- (2013) *Nemogućnost metajezickog položaja u tekstualnom procesu: kritičko-komparativna analiza psihoanalitičkog i poststrukturalističkog diskursa. Art+Media: časopis za studije umetnosti i medija*, br. 3. Beograd: Univerzitet umetnosti – Orion Art. str. 66–69. ISSN 2217-9666 / COBISS.SR-ID [201622540](#)
- (2012) *Analiza Lakanovog grafa želje u teoriji proširenog polja Rozalind Kraus*, RTS: Treći program Radio Beograd, 29–31. 3.

Objavila je sledeće studije u naučnim zbornicima:

- (2014) Orientalizam i *drugi* u modernom slikarstvu. U: Šuvaković, Miško, (ed.) *Istorija umetnosti u Srbiji XX vek: moderna i modernizam* (1878–1941). Beograd : Orion Art. str. 591–613. ISBN 978-86-6389-005-3 (OA) / COBISS.SR-ID [209567500](#)
- (2014) Institucije kulture i umetnosti između dva Rata. U: Šuvaković, Miško, (ed.) *Istorija umetnosti u Srbiji XX vek: moderna i modernizam* (1878–1941). Beograd : Orion Art. str. 419–437. ISBN 978-86-6389-005-3 (OA) / COBISS.SR-ID [209567500](#)
- (2013) Emancipation and the Other in Art: Derrida alongside Badiou. U: Škof, Nika, Pirc Tadej (ur.), *It's Not All Black and White: Perspectives on Otherness*. Ljubljana: A priori, društvo za humanistiko, umetnost in kulturološka vprašanja. str. 309–325. ISBN 978-961-93401-3-4 / COBISS.SI-ID [271216128](#)
- (2014) Emancipacija in Drugi v umetnosti pri Derridaju in Badiouju U: Tadej, Pirc, *Horizonti drugosti*, Gornja Radgona: A priori, str. 61–75. ISBN 978-961-93401-5-8 / COBISS.SI-ID [277323520](#)
- (2012) Transatlanski dijalog kao internacionalni identitet moderne umetnosti: SAD i Srbija. U: Šuvaković, Miško, (ur.) *Istorija umetnosti u Srbiji XX vek: Realizmi i modernizmi oko 'Hladnog rata' (1939–1989)*. Beograd: Orion Art. str. 379–396. ISBN 978-86-83305-74-2 / COBISS.SR-ID [193326604](#) .

Učestvovala je na brojnim naučnim skupovima:

- 2015 *IAA Conference 2015: Revisions of Modern Aesthetics*, Univerzitet u Beogradu, Društvo za estetiku arhitekture i vizuelnih umetnosti Srbije (DEAVUS), Beograd, 26–28. Jun
- 2015 *Civil Unrest and Socio-Political Changes: Marginalisation, Disintegration, Exclusion*, Ivane Javakhishvili Tbilisi State University & A priori Academic Assosiation, Tbilisi, Gruzija, 26–29. Maj
- 2015 *Beyond the Crisis in the Humanities: Transdisciplinary Transformations of Contemporary Discourses on Art and Culture*, Univerzitet Singidunum,

FMK, Beograd, 24–25. April

- 2014 *McLuhan/Media Studies and Contemporary Cultural Theory*, Shaanxi Normal University & Association of Media Studies and Literary Theory, Xi'an, Kina, 19–23. Septembar
- 2014 VIe Congrès Méditerranéen d'Esthétique : *Faits et valeurs*, Institut ACTE - UMR 8218, *Æsthetica - art & philosophie*, Firenca, Italija, 24–29. Jun
- 2013 2nd International Interdisciplinary Conference: *The Other: It's Not All Black and White*, organized by *A priori*, Society for Humanities, Art and Cultural Issues, Univerzitet u Ljubljani, Slovenija, 14–16. Novembar
- 2011 *The Conference on Key Questions and Strategies in the Field of Contemporary Aesthetics and Theory of Art*, Filozofski fakultet, Ljubljana, Slovenija, 8–10. Novembar

ANALIZA DOKTORSKE DISERTACIJE

Doktorska disertacija **EMANCIPACIJSKE PRAKSE U SAVREMENOJ TEORIJI UMETNOSTI** strukturirana je u tri dela sa apstraktom na srpskom i engleskom jeziku, spiskom literature i biografijom. Doktorska disertacija je napisana fontom Times New Roman 12 sa standardnim proredom 1,5 na 342 strane.

Prvi deo naslovljen "Uvod" (str. 11-74) komponovan je u tri poglavlja. U prvom poglavlju "Problemski, teorijski i kontekstualni okvir istraživanja" (str. 11-28) izložene su polazne postavke i usmerenja istraživanja i rada za doktorsku disertaciju. Drugo poglavlje "Polazišta i teze istraživanja" (str. 28-74) je strukturirano u tri potpoglavlja: "Prvo polazište: *Gattungsleben*", "Drugo polazište: *aksiom (jednakosti) zajednice*" i "Osnovne hipoteze ovog istraživanja". U ovom potpoglavlju su postavljene naučne

hipoteze za istraživanja i pisanje doktorske disertacije. Trećim potpoglavljem "Metodološke pretpostavke" eksplicirane su metodološke postavke disertacije.

Drugi deo doktorske disertacije naslovljen je "Između univerzalnosti umetnosti i partikularnosti svih" (str. 74-304). Drugi deo disertacije je komponovan u četiri poglavlja: "Od koga, od čega treba da se ljudska životinja emancipuje?" (str. 74-120), "Od koga, od čega treba da se umetnost emancipuje?" (str. 74-174), "„Ko“ kaže da „treba“? Čiji je to zahtev?" (str.174-270) i "Ekskurs II : Čekati (umetničke) događaj(e), čekati ideju?" (str. 270-304). Svako poglavlje je komponovano u niz potpoglavljja. Drugi deo doktorske disertacije je središnji deo koji sadrži argumentacije, analize, interpretacije i rasprave postavljenih naučnih zadataka i ciljeva.

Treći deo "Završna razmatranja" (str. 304-327) je strukturiran u dva poglavlja "Neljudsko kao *differentia specifica*?" (str. 304-316) i "Granice utemeljenja univerzalnosti umetnosti" (str. 316-327).

Literaturu (str. 328-337) čine knjige i naučne studije na engleskom, francuskom, nemačkom, srpskom i hrvatskom jeziku objavljene u štampanom obliku ili elektronski. Literaturu čini 177 bibliografskih jedinica i 13 vebografskih jedinica.

KRITIČKI UVID I OCENA REZULTATA

Opšti pogled na doktorsku disertaciju

Bojana Matejić je u doktorskoj disertaciji EMANCIPACIJSKE PRAKSE U SAVREMENOJ TEORIJI UMETNOSTI naučno postavila i interdisciplinarno obradila problematiku mogućnosti ljudske emancipacije sa stanovišta savremenih antihumansitičkih teorija (Alen Badiju, Žak Ransijer), te filozofije mladog Marksa, odnosno, izvesnih teorijskih rasprava Žaka Lakana, Hane Arent, Alenke Zupančič i dr. Kandidatkinja je ovim istraživanjem naznačila paradoks mišljenja i praktične indikacije

moćnosti ljudske emancipacije u uslovima savremenog teorijskog antihumanizma. Ukazala je na zajedničke međuodnose Badjuove i Ransijerove teorijsko-estetičke i filozofske perspektive. Drugim rečima, ona je ukazala na potencijalnosti *antihumanističke estetike* u teorijskim kretanjima između radikalnog humanizma i antihumanizma. Pokazala je da je u Ransijerovom filozofskom pristupu gotovo nemoguće govoriti o *novom* subjektu umetnosti, budući da Ransijer okleva da ontologizuje eksces, u pokušaju da politiku zasnuje u njenoj „sopstvenoj logici”. U njegovom pristupu moguće je identifikovati mogućnost govora o političkoj umetnosti, odnosno, o politici u čulnom. Kandidatkinja tvrdi da je Badjuovom pristupu moguće govoriti o novom subjektu umetnosti, pogotovu, u meri u kojoj se njegove pretpostavke oslanjaju na Lakanove teorijske elaboracije. Drugim rečima, u slučaju Badjuove teorijske perspektive politička i kritička umetnost pod određenim uslovima jesu moguće.

Kandidatkinja Bojana Matejić je naglasila da su osnovni problemski zadaci njene disertacije traganja za odgovorima na pitanja:

1. šta je osnovna pretpostavka ljudske emancipacije u Badjuovim i Ransijerovim estetičko-filozofskim pristupima? Kakav ontološki i epistemološki status ima „mesto bez mesta” (*ne-ljudskog*) kome ljudska životinja „treba” da „se vrati”? Da li je reč o ljudskom totalitetu, esenciji, generičkom utemeljenju?
2. Koji su uslovi kritičke dimenzije umetnosti i teorije u ovim opcijama? Da li postoji razlika između kritičke i političke umetnosti?
3. Da li je moguće misliti i praktički indicirati ljudsku emancipaciju u polju umetnosti u uslovima teorijskog antihumanizma? Da li je moguće govoriti o *antihumanističkoj estetici*? Šta je, onda, uslov i polazište za njenu afirmaciju?

Treba naglasiti da doktorska disertacija Bojane Matejić nije analitička rasprava Ransijerovog i Badjuovog teorijskog, filozofskog i estetičkog dela, već je ona autentična kritičko-sintetička nadgradnja njihovog dela koja vodi od ”rane marksističke koncepcije emancipacije” ka ”savremenoj materijalističkoj teoriji emancipacije” u odnosu na kritiku opšte filozofske antropologije kao teorije ljudskosti i potencijalnost nove estetike kao teorije savremene umetnosti.

Disertacija Bojane Matejić je komponovana tako da obuhvata tri problemski postavljena dela.

Prvi deo disertacije posvećen je konstituisanju ovih „opštih“ pretpostavki, polazišta, ustanovljenju teza, teorijskoj elaboraciji njihovih osnovnih konceptualnih težišta i problema. U prvom delu je iznela problemski, teorijski i kontekstualni okvir istraživanja, pošavši prvo od eksplikacije osnovnih konceptualnih pravaca, sadržanih u samom naslovu disertacije, zatim polazišta i teza istraživanja, posmatranjem iz dva uzajamno povezana rakursa: 1. pokušaja terminološkog određenja „rodne sušine“ čoveka, kao „opšte“ pretpostavke ljudske emancipacije u ranim radovima Karla Marksa, te 2. njene „dopune“ u pogledu bližeg razumevanja „generičke suštine“ čoveka, to će reći, istraživanja ontološkog i epistemološkog statusa pojma zajednice.

Drugi deo disertacije čini razradu osnovnih teza i polazišta iznetih u *prvom delu*, kao i indukovanje problema *trebanja*, odnosno, „porekla“ *zahteva* za emancipacijom, eksplicitno postavljenog u svakom od naslova poglavlja *drugog dela*. Drugi deo čine četiri poglavlja kojima se ostvaruje komparativna analiza Ransijerove i Badjuove filozofije u odnosu na Marksove rane „humanisičke“ pretpostavke emancipacije.

Treći deo disertacije čine dva završna poglavlja. Prvim poglavljem trećeg dela zaključuje se analiza razmatranjem problema *ne-ljudskog* kao *differentia specifica* ljudske emancipacije u polju umetnosti prevashodno kod Badjua, sa stanovišta Spinoze, Marksa, Lakana i Arentove. Tekstom iz drugog i završnog poglavlja trećeg dela disertacije, nakon opširne argumentacije posebno iz trećeg poglavlja drugog dela, teži se potvrdi teza postavljenih u prvom delu ovog rada.

Njen diskurs na instruktivan način interdisciplinarno povezuje filozofske rasprave, rasprave estetike sa reinterpretacijama savremenog razumevanja smisla i funkcija umetnosti u složenim procesima individualne i kolektivne subjektivizacije.

Takođe, treba napomenuti da doktorska disertacija Bojane Matejić pokazuje na precizan i teorijski konzistentan način njenu sopstvenu genealogiju transformisanja savremene umetnice u savremenu teoretičaku umetnosti koja ulazi u polje otvorenih i intertekstualnih potencijalnosti savremene filozofije čoveka, društva i filozofije umetnosti.

Predmet i cilj doktorske disertacije

Predmet doktorske disertacije EMANCIPACIJSKE PRAKSE U SAVREMENOJ TEORIJI UMETNOSTI je trostruki:

1. ljudska emancipacija u opštem smislu
2. emancipacija u umetnosti ili umetnošću, i
3. teorije i filozofije o emancipaciji.

Kandidatkinja, pri tome, predmete doktorske disertacije razumeva kao pravce u kojima treba teorijski razvijati interpretacije, a ne kao statične-ciljne objekte bavljenja. Zato, ona na jednom mestu piše: "Predmet ovog rada jeste preispitivanje mogućnosti ljudske emancipacije u uslovima teorijskog antihumanizma, u teorijsko-estetičkim polazištima Alena Badjua i Žaka Ransijera sa stanovišta prevashodno mladog Marksa, uz oslanjanje na filozofsko-teorijsku platformu Žaka Lakana, te određenih premisa Arentove, Zupančičeve, Platonovih, Aristotelovih, Kantovih, Šilerovih, Fukoovih, Adornovih, Brehtovih i Deridinih elaboracija. Osnovna pojmovna matrica doktorske doktorske disertacije *Emancipacijske prakse u savremenoj teoriji umetnosti* ukazuje na nekoliko ključnih, međusobno usko povezanih, konceptualnih pravaca: 1. emancipacijska *praksa* savremene teorije umetnosti i umetnosti; 2. problem *ljudske* emancipacije; i 3. pojam *estetičkog antihumanizma*." (str. 11).

Ciljevi koje je Matejićeva postavila su složeni i povezuju njenu žudnju da konceptualno kritički identifikuje, s jedne strane, aktuelnost pojma emancipacije sa njegovim složenim i često kontradiktornim istorijama, i, s druge strane, da na očigledan način suoči kritičko-

interpretativni potencijal koncepta emancipacije uslovljenog teorijskim horizontima humanizma i antihumanizma prema samom ustrojstvu umetnosti kao antropološkog i estetičkog pojavnog oblika ljudskog postojanja, delovanja i samostvarivanja. Način njenog mišljenja i, pre svega preuzimanja, teorijskih aparatura se vidi u redefinisaju pojma emancipacije: "U samom određenju pojma *ljudske emancipacije* i njene prakse u teoriji i umetnosti, prvog konceptualnog pravca ovog rada polazim sa stanovišta „ranog“ Marksovog tumačenja, tj. – kao i od interpretativnog modela koji je elaboriran na više ravni u teorijsko-estetičkom neomarksističkom diskursu na temelju ranog, humanističkog Marksovog rada, budući da sam Marks nije eksplicitno pisao estetiku tj. teoriju umetnosti, mada su se ove implicitno izvodile iz čitave tradicije nemačke idealističke estetike – da bih tom analizom prešla na ona razmatranja koje danas u svom najtransparentnijem obliku srećemo u kontekstu evropske, prevashodno, francuske filozofske misli, u radu Alena Badjua i Žaka Ransijera. U tom pogledu, pojam *emancipacijske prakse* koristim u dvostrukom značenju: prvi pojam prakse tiče se određenja „filozofske teorije“ kao prakse, čiju definiciju preuzimam sasvim delimično i ograničeno iz *antihumanističkih* uvida Luja Altisera, dakle, u značenju (savremenih) teorijskih refleksija *o* i *kao* (političkoj) praksi, ako pojam prakse uzmemo u svom opštem određenju kao celokupan proces preobražaja i promene materije / datosti – dakle, kao samog *rada preoblikovanja* (promene zadate stvarnosti). Osim toga, ono što želim da naglasim skupom pojmova iz prvog konceptualnog pravca ovog rada, jeste to da i sama ova analiza može / treba biti uzeta kao *teorijska praksa*, utoliko ukoliko ona *postavlja teorijski problem*, koji, pak, ne podrazumeva da je posredi neka „imaginarna teškoća“, već *realno postojeća teškoća* koja je situirana u obliku problema. A oblik postavljanja problema ove analize, koje sam u svom prvom osnovnom okviru upravo iznela, trebalo bi da ispuni uslove koje je naznačio sam Altiser, a na koje pretendujem: 1. određivanje polja teorijskih saznanja u koje se problem postavlja; 2. određivanje tačnog *mesta* njegove pozicije; i 3. određivanje pojmova potrebnih da se on postavi." (str. 19-20.)

Polazne hipoteze doktorske disertacije

Kandidatkinja je postavila dve osnovne hipoteze.

Prva hipoteza je ona koja ukazuje na konfrontiranje humanističkog i antihumanističkog diskursa o emancipaciji. Želi se pokazati da se u Badjuovoj i Ransijerovoj koncepciji ljudske emancipacije u antihumanističkim uslovima, ne može govoriti o „generičnosti humanum-a“ kao normativnoj instanci - u etičko-moralnom smislu što bi bilo prijemčivo prosvetiteljskom diskursu, te u izvesnim segmentima, „mladomarksovskom“ diskursu, te shodno tome, ne može se govoriti o „suštini“ ili „prirodi“ u naturalističkom, antropološkom smislu” (str. 53). Kandidatkinja intencionalno pokazuje kako treba nadići moderni pojam antropologije ili teorije ljudskosti u konceptualizovanju ”antihumanističkih uslova”.

Drugom hipotezom iskazuje na karakter emancipacijske ili kritičke umetnosti koja uspeva da izrazi univerzalizujući zahtev za ljudskom emancipacijom: ”U pitanju je praxis umetnosti utoliko ukoliko u ovoj delatnosti proizvod postaje istovetan sa samim činom koji se izvodi. Ovaj čin nije, kako ću pokazati, ni na strani subjekta ni na strani objekta. U pitanju je čin koji je emancipacijski utoliko ukoliko on beži i jednom i drugom i ukoliko uspe da otrgne sam modalitet činjenja, delovanja i proizvodnje dela od svrha i ciljeva koje mu nameće patologija svakodnevnog morala, i samim tim, od njegovih ishoda i konsekvenci” (str. 67).

Posebna hipoteza koja se tiče teorije emancipacije u odnosu na teorije umetničkih praksi ukazuje da je istorija dvadesetovekovne avangardne umetnosti pokazala ”brojne primere pokušaja uspostavljanja (metafora *polisa*) mesta ove „čiste aktualizacije“ ljudske emancipacije, poput internacionalnog *dada* pokreta, ruskog konstruktivizma, *Bauhaus*-a, neodade, *fluxus*-a, dodekafonije u muzici, ideje *Gezamtkunstwerka*, Bojsove socijalne skulpture, Brehtovog epskog teatra, itd.” (str. 67). Drugim rečima, pokazuje se na fundamentalan način da je proizvod emancipacijskog umetničkog čina istovetan samom tom činu.

Postavljene naučne hipoteze koje su argumentovane tokom razrade disertacije imaju trostruku funkciju (1) pokazati da je savremena emancipacija kao teorijska problematika moguća u odnosu na aktuelizacije filozofije, estetike i teorije umetnosti, (2) pokazati da je emancipacija određena paradoksom humanističkih i antihumanističkih teorijskih perspektiva, (3) pokazati da je umetnost u razlici autonomne, političke i kritičke umetnosti moguća ili tačnije da je umetnost moguća potencijalna emancipatorska praksa. Sve tri funkcije su u disertaciji ostvarene složenom interdisciplinarnom teorijskom raspravom koja je referirala na tradiciju marksizma, tradiciju teorijske psihoanalize i na mogućnosti estetičke reinterpretacije emancipacije u savremenoj filozofiji, estetici i teoriji umetnosti (na primer, Ransijer, Badju) .

Metode istraživanja

Bojana Matejić je izvela analitički metod istraživanja zasnovan na transferu i transpoziciji te, zatim, raspravi filozofsko-estetičkog diskursa i filozofsko-političkog diskursa u polju teorije umetnosti kao kritičke i samokritičke refleksije. To znači da je njen polazni metod "transfer" i "transpozicija" filozofskog diskursa (od mladog Marksa do Ransijera i Badjua) u polje savremene teorije umetnosti.

Takođe, njena metodologija je zasnovana na analizi, interpretaciji i raspravi pojmova i uslova upotrebe pojmova (na primer, emancipacije) u istorijskim i aktuelnim kontekstima. Pri tome, ona ne ostaje na retrospektivnom tumačenju pojmova, već na reaktuelizacijama ili kritičkim interpretacijama pojmovnih upotreba, izvođenja i promena u konkretnom razumevanju umetnosti i njene promene.

Upotrebljene metodološke tehnike su korišćene konzistentno povezivanjem analize, komparacije, interpretacije i, konačno, metateoretizacije pojmova i pojmovnih sklopova u specifičnim teorijskim i disciplinarnim kontekstima. Na detaljan način je ponuđena

komparativna analiza pojmovnih aparatura i procedura koje se odnose na filozofsko-teorijsko-estetički rad Alena Badjua i Žaka Ransijera.

Kandidatkinja je razradila metodološke pristupe filozofije emancipacije i pokazala da se složena višeznačna filozofsko-politička metodologija može primeniti na estetičko-umetničke problematike na odgovarajući način.

Metodologija koju razrađuje Bojana Matejić nije interdisciplinarna po predmetu bavljenja već, upravo, po metodološkim zahtevima da se transfer i transpozicije filozofije i estetike u teoriji umetnosti razrade kao međudisciplinarni govor o umetnosti kao praksi emancipacije, a možda i cilju emancipacije.

Postignuti rezultati istraživanja

Rezultati istraživanja, interpretacija i kritičkih rasprava u doktorskoj disertaciji Bojane Matejić su:

- analitički uvid u filozofsko-estetičke platforme Alana Badjua i Žaka Ransijera;
- kritički uvid u odnose humanističkih i antihumanističkih teorija emancipacije;
- reinterpetacije marksističke teorije emancipacije;
- uspostavljanje opšte teorije emancipacije;
- izvođenje interdisciplinarne teorije umetnosti, zasnovane na teoriji emancipacije.

Kandidatkinja je pokazala na visokom i razrađenom teorijskom nivou mogućnost apliciranja filozofsko-estetičkih teorija na konstruisanje savremene emancipacijske teorije umetnosti te izvođenje opšteg pojma emancipacijske umetnosti u savremenim uslovima ekonomske krize i dominacije kapitalističkog pogleda na svet i život. Kandidatkinja je, takođe, pokazala, da je moguće izvesti savremenu i primenljivu kritičku teoriju društva kao osnovu za savremenu teoriju umetnosti.

Postignuti rezultati istraživanja i tumačenja iznesena u doktorskoj disertaciji su autentični po svim parametrima (ciljevi, hipoteze, metodologija, primena na teoriju umetnosti).

Korišćena literatura

Kandidatkinja je predložila spisak literature i vebografiju na srpskom, hrvatskom, engleskom, francuskom i nemačkom jeziku. Veći deo literature je na engleskom jeziku. Spisak literature i vebografskih jedinica ukazuje na dobro izabrana teorijska, estetička i filozofska dela koja omogućavaju :

- postavljanje savremene kritičke teorije (Ransijer, Badiju)
- izvođenje kritičke teorije marksističkog humanizma (rani Marks, Adorno, Markuze)
- izvođenje kritičke teorije antihumanizma (Altiser, Fuko, Lakan).

Rad na spisima Marksa, Markuzea, Adorna, Altisera, Fukoa, Lakana i, svakako, Badjua te Ransijera pokazuje suvereno vladanje njihovim interpretativnim pristupima. Literatura je izabrana na dosledan način kako po oblastima koje treba istražiti i tumačiti, tako i po pokrivenosti postavljenih problema i metoda, te po zahtevima apliciranja filozofsko-estetičkih pristupa u polju teorije umetnosti.

ZAKLJUČAK KOMISIJE

Bojana Matejić je doktorskom disertacijom **EMANCIPACIJSKE PRAKSE U SAVREMENOJ TEORIJI UMETNOSTI** postigla autentičan i izuzetno složen interdisciplinarni naučno-teorijski rad kojim je potvrdila profesionalnu i naučnu kompetentnost u domenu interdisciplinarnih nauka o umetnostima. Bojana Matejić je ostvarila odličan kritički spoj filozofije, estetike i teorije umetnosti u odnosu na opštu teoriju emancipacije.

Komisija ocenjuje da je doktorska disertacija Bojane Matejić **EMANCIPACIJSKE PRAKSE U SAVREMENOJ TEORIJI UMETNOSTI** originalan i inovativan naučno-teorijski rad kojim su prezentovana istraživanja, analize i interpretacije interdisciplinarnih odnosa teorije umetnosti, teorije i filozofije politike, te estetike. Komisija sa zadovoljstvom predlaže Veću interdisciplinarnih studija i Senatu Univerziteta umetnosti u Beogradu da prihvati izveštaj, te da pokrene proceduru za javnu odbranu doktorske disertacije Bojane Matejić.

u Beogradu, 6. juli 2015. godine

Članovi Komisije:

dr Lev Kreft, redovni profesor – Filozofski fakultet Univerziteta u Ljubljani (mentor)

dr Miodrag Šuvaković, redovni profesor – FMU (komentor)

dr Vesna Mikić, redovni profesor FMU u Beogradu

dr Nikola Šuica, vanredni profesor FLU u Beogradu

dr Nikola Dedić, vanredni profesor FMU u Beogradu